

WORD

#68

MARS 2020

AV UNGA, FÖR UNGA I UPPSALA

Stil

Nelly & Nelly

Testpatrullen

3 Körkorts- appar

Sommarjobb

- Tänk på det här
- Sommarjobbssquiz

Studier

Språkkrisen som inte finns

Innebandy

Domarliv

Orkester
Teater
Recept

ÄR DU INTE MED I WORDREDAKTIONEN ÄN? DÅ ÄR DET HÖG TID – HÖR AV DIG TILL WORD@TIDNINGENWORD.SE NU!

VILL DU SKRIVA OM

MILJÖ
MODE
POLITIK
MAT
SRÖRT
HALSA
FILM
UPPSALA
SEX
ELLER KANSKE
FOTA?
HÖR AV DIG
VE TJA!

Av unga, för unga

Word görs av gymnasie-
elever i Uppsala.
Vill du vara med?

Mejla

word@tidningenword.se

Smsa

072 563 08 60

WORD

tidningenword.se

WORD #68

OMSLAGSFOTO

Jeremy Haglund

ENERGIPRAT – Vi pratar klimat och kärnkraft
med tre studenter från Japan.

12

8

5

19

14-10

#68
INNEHÅLL

- 5 Recept
Fattiga riddare.
- 6 Quiz
Vilket sommarjobb passar?
- 8 Mode
Nelly och Nelly har stil.
- 10 Körkortappar
Vi testar tre bra.
- 12 Intervju
Tre japanska studenter.
- 14 Sommarjobb
Sök så här.
- 16 Kultur
Språkkris eller inte?
- 18 Kultur: musik
Paradorkestern.
- 19 Kultur: teater
Ungdomsemblen

”De flesta matcher är
roliga att döma”**Rebecka Emanuelsson är inne-
bandydomare.****Vad är det roligaste med att
döma innebandy?**

– Att få se utveckling hos lagen
man dömer, men också hos sig
själv. Jag har behövt öva upp mitt
självförtroende och mitt mod sen
jag blev domare, vilket gjort att
jag växt som människa. Sen också
spelglädjen hos små innebandy-
spelare. Att få frågor av dem när
man dömer är jättehärligt.

Och det tuffast?

– Elaka kommentarer från tränare.
De får en att känna sig dålig, så man
behöver ha stort självförtroende
och lära sig att inte lyssna och

ignorera det.

Varför ville du bli domare?

– Dels för att jag fick utbildningen
gratis via min innebandyklubb,
men också för pengarna. Som
domare får man väldigt bra betalt,
dessutom ville alla mina kompisar
bli domare så då ville jag också det.

**Får du många negativa kom-
mentarer?**

– Det beror på. Inte så många
personliga kommentarer, men
allmänna kommentarer om min
dömning som ibland kan kännas
personliga.

**I slutändan, är det värt att stå
ut med negativa kommentarer?**

– Ja, för att de flesta matcher är ro-
liga att döma. Visst, man får några
kommentarer per match men i
slutändan är det roligt att döma.
Det är oftast trevlig stämning.

**Skulle du rekommendera andra
att bli innebandydomare?**

– Jag skulle rekommendera de
som brinner för innebandy att bli
domare, men om man är som jag
var i början, blyg och inte så starkt
självförtroende, så skulle jag inte
rekommendera det då man lätt
hamnar i obekväma situationer i
början.

Text och foto: Amanda Tångring

Jag har behövt öva upp mitt
självförtroende och mitt mod sen
jag blev domare, vilket gjort att
jag växt som människa.

KONTAKT

word@tidningenword.se
Barnombudet i Uppsala län
Drottninggatan 8, 753 10 Uppsala
018-69 44 99, sms: 072 563 08 60
tidningenword.se

ANSVARIG UTGIVARE

Lisa Skiöld
lisa.skiold@boiu.se

CHEFREDAKTÖRER, ANNONSER

Fredrik Norén
word@tidningenword.se

LAYOUT

Mårten Markne
marten@tidningenword.se

INFORMATION FÖR ANNONSÖRER

tidningenword.se/annons

TRYCK

Wikströms

ISSN

1654-0808

WORD GÖRS AV unga för unga. Word är en kanal mellan ungdomar i Uppsala: ett brett medium som ger en känsla för sammanhang och sammanhållning.

Word vill förstärka ungas känsla av och insikt i att vara medborgare i Uppsala, och stärka deras möjlighet till inflytande och delaktighet i samhällslivet. Word är också en kanal mellan unga och beslutsfattare i kommunen i och med att Word innehåller samhällsinformation på ungas egna villkor och bjuder in till dialog.

Word har funnits sedan 2006. Word finns på alla gymnasieskolor i Uppsala samt på bibliotek, fritidsgårdar m fl ställen. Word ges ut av föreningen Barnombudet i Uppsala. Word finansieras genom ett grundbidrag från socialnämnden i Uppsala kommun och till viss del genom annonser från icke-kommersiella verksamheter.

MILJÖ: Word trycks av Wikströms som är Svanen-certifierat. Papperet uppfyller Svanens kriterier. Pappersproduktionen är klimatkompenserad.

Redaktion

FREDRIK NORÉN
Chefredaktör

AMANDA TÅNGRING
Skrivent

ELIN VILÉN
Skrivent, illustratör och fotograf

MIRIAM WESTERBERG
Skrivent

EDVIN LENMYR
Skrivent

SARA ABDULRAHIM
Skrivent

JEREMY HAGLUND
Fotograf

ERIK NYLANDER
Skrivent

RUT PLOGEN
Skrivent

Den här tidningen görs av gymnasieungdomar från Uppsala. Du kan också vara med.

Mejla word@tidningenword.se
Smsa 072 563 08 60
och tala om ifall du vill skriva, fota eller göra något helt annat.

Fattiga riddare med tomat och mozzarella

Ca 15 minuter, 2-4 brödkivor
Lakto-ovo-vegetarisk, glutenfri, fri från nötter

Redskap Bunke Decilitermått Matsked Visp Stekpanna Stekspade
Uppläggningsfat Skärbräda
Kökskniv

Ingredienser

- 1 ägg
- 1,5 dl mjölk
- 0,5 dl glutenfritt mjöl
- 2-4 skivor glutenfritt bröd 2 msk smör
- 1 mozzarella
- 1 stor tomat Basilika
- Salt och peppar
- Olivolja

Gör så här

- 1 Vispa samman ägg, mjölk, mjöl, salt och peppar i en bunke.
- 2 Doppa brödkivorna i smeten och se till att de dränks ordentligt. Stek sedan brödkivorna i en stekpanna tills dem blivit gyllenbruna.
- 3 När du tycker brödkivorna ser klara ut lägger du upp dem på ett uppläggningsfat eller en tallrik.
- 4 Skiva nu mozzarellan och tomatskivorna och placera dom på brödet.
- 5 Till sist kan du toppa med basilika, salt, peppar och olivolja efter smak.

Text och foto: Evelina Hammarin

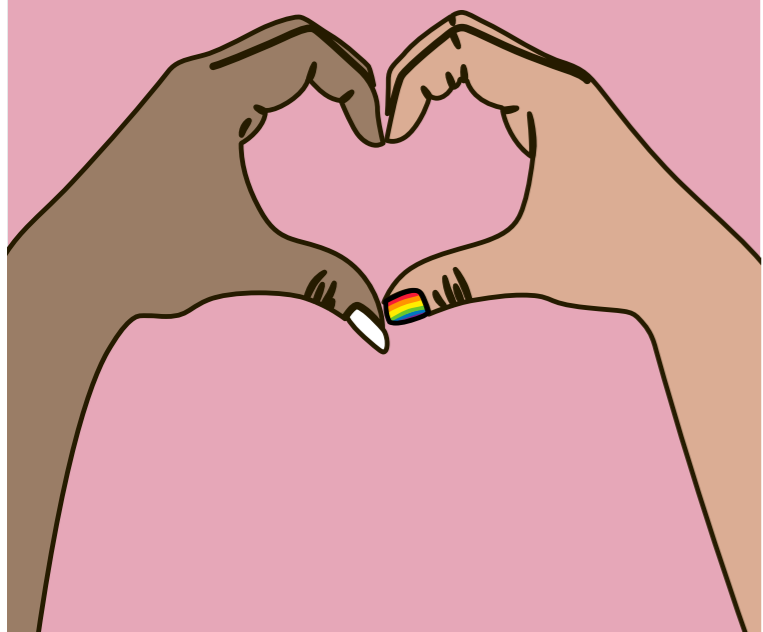
UPPSALA TJEJ- OCH TRANSJOUR

Backar alltid, backar aldrig.

Vi lyssnar, peppar och stöttar!

Med oss kan du prata om
vad som helst - du behöver
inte berätta vem du är.

Chatt och frågelåda på
uppsalattj.se

QUIZ WORDQUIZ #68

Vilket sommarjobb passar dig?

Text Rut Plögen

Illustration Elin Vilén

Nu är det dags att söka jobb inför sommaren! Kluven över vad du ska söka? Låt detta quiz hjälpa dig.

Att tjäna pengar är ...

Väldigt viktigt! Jag vill få ut så mycket som möjligt från mitt sommarjobb. Tid är pengar!

Ganska viktigt. Jag arbetar ju faktiskt för att tjäna pengar.

Varken viktigt eller inte. Jag jobbar mest för att det känns bra att få erfarenhet.

Inte så viktigt. Jag vill jobba för att bidra till samhället.

Inte viktigt alls. Jag vet inte ens om jag vill jobba.

Att jobba med människor är ...

Jätteroligt. Jag älskar sociala yrken.

Roligt. Det är kul med människor men det är inte ett krav.

Varken roligt eller inte. Det får gärna vara folk omkring mig så länge de inte pratar med mig.

Inte så roligt. Jag kan vara trevlig på beställning men jag umgås inte så gärna med främlingar.

Inte roligt alls. Jag jobbar helst ensam.

Att utmanas fysiskt i mitt yrke tycker jag ...

Är ett krav. Jag vill att det ska kännas i kroppen efter en arbetsdag.

Är viktigt. Annars känns det inte som ett riktigt jobb.

Är bra, men inte nödvändigt. Bara jag slipper ett kontorsjobb.

Inte spelar någon roll. Jag kan röra mig på fritiden.

Är jobbigt. Jag vill välja själv vad jag lägger min energi på.

Jag vill att min arbetsplats ska vara ...

Utomhus. Jag vill njuta av sommaren medan den varar.

Både utomhus och inomhus. Jag vill gärna ha omväxling i jobbet.

Inomhus. Jag tycker det är för varmt ute, och koncentrerar mig bäst där det finns AC.

Var som helst. Det är själva jobbet som spelar roll, inte var det utförs.

Där jag bestämmer att den ska vara. Vid fint väder är jag gärna ute men regnar det tänker jag stanna inne.

Jag är villig att lägga ner ...

Mycket tid på yrket. Det är viktigt att det blir välgjort.

Så mycket tid som behövs. Betyder det lite mer än min arbetsdag så är det så.

Min schemalagda tid. Jag får betalt för att jobba ett visst antal timmar och det är det jag tänker hålla mig till.

En del tid, men jag hittar gärna på effektiva lösningar så att arbetet utförs snabbare. Det vinner alla på.

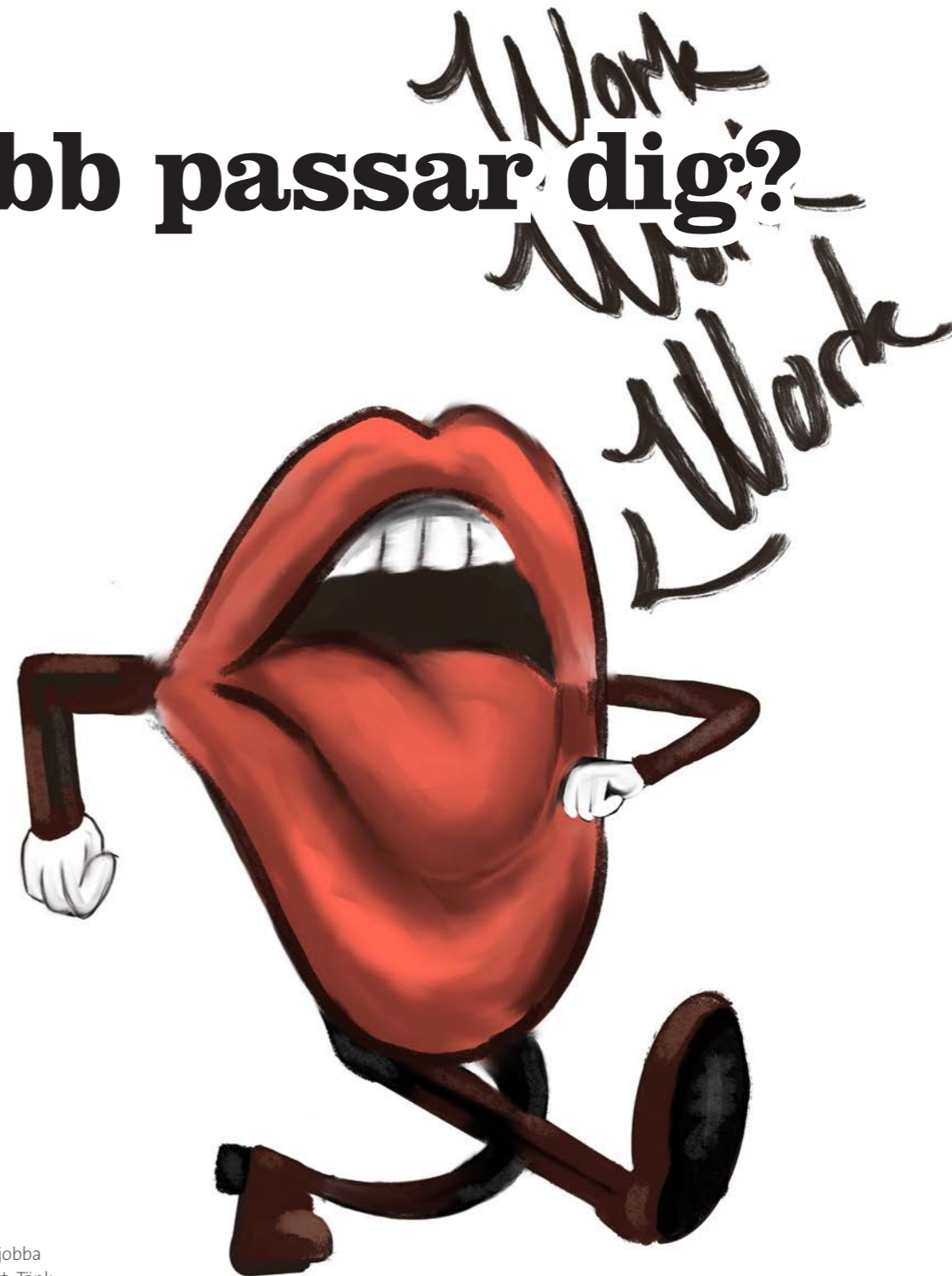
Ganska lite tid. Jag vill ju hinna sola och bada också.

Välj den egenskap som passar in bäst på dig!

Empatisk. Omhändertagande. Självständig. Aktiv. Alert.

Mitt favoritämne i skolan är ...

Idrott. Hemkunskap. Kreativa ämnen såsom bild och slöjd. Rast och lunch. Biologi och/eller samhällskunskap.

Flest blåa

Du borde testa att jobba med något praktiskt. Tänk rensa rabatter, sopa grus och plocka skräp: fysiskt utomhusarbete! Låter det inte så lockande? Det finns faktiskt fler fördelar än du tror! Det finns alltid arbete att få och du får sköta dig själv mycket - det är alltså helt okej att ha på sig hörlurar på jobbet. Dessutom bidrar du till den allmänna trivseln - och många handledare låter arbetarna gå när de är klara med sin uppgift snarare än efter en viss tid.

Flest gröna

Lägerledare är en kreativ och aktiv uppgift som du nog skulle anta med stor entusiasm. Detta passar dig som gillar att ta hand om barn och lära ut saker. Har du något specialintresse? En sport eller annan hobby? Hitta ett läger som riktar in sig på det! Det finns garanterat något där ute för alla.

Flest gula

Var din egen chef i sommar; frilansa! Fråga runt i ditt kvarter om det finns jobb du kan utföra: har granarna en hund som ska rastas, barn som ska passas, bilar som ska tvättas eller gräsmattor som ska klippas? Erbjud dig själv som arbetskraft! På det här sättet kan du syssla med precis det du känner för, just den dagen. Inga tidiga mornar!

Flest rosa

Ett yrke inom vården skulle passa dig perfekt! Där får du jobba med människor och med omväxlande uppgifter i varierande miljöer. Lönen må inte vara den bästa men det som inte känns i plånboken känns desto mer i själen. Dessutom ser det bra ut på cv:t!

Flest lila

Du skulle trivas jättebra på ett café eller konditori. Där får du prova på serviceyrket såväl som att jobba i kök. Tänk på att le och att kunden alltid har rätt - även de jobbigaste besökarna kan sköljas ner med en bulle i personalrummet efteråt.

LÄS MER OM SOMMARJOBB...

... på sidan 14.

Stil

Av: **Jeremy Haglund**

Nelly Tucker

Tanken bakom mina plagg:
– Jag ville att det skulle vara skönt men praktiskt. De flesta vinterkläder jag har går i gråskala så därför brukar jag ha färgglada halsdukar.

Halsduk: regnbågsfärgad för optimal glädje, den skyddar också mot vind men färgen är självfallet viktigare. Ingen aning om var halsduken kommer från.

Jacka: Den passar till alla väder, är det kallt kan man bara ha en extra tröja under, är det varmt kan man ha den uppknäppt. Lindex.

Jeans är relativt vindtäta så man blir inte kall. Jeansen är från en butik i Frankrike.

Skor: snygga och väldigt sköna, de funkade i typ alla väder. Dr. Martens.

Nelly Eriksson

Tanken bakom mina plagg:
– Jag ville att det skulle vara skönt men praktiskt. De flesta vinterkläder jag har går i gråskala så därför brukar jag ha färgglada halsdukar.

Tröjan: Nu när det är kallt ute är den skönt med en varm tröja som går upp i lite i halsen. Att jag valde just svart beror på att det aldrig kan bli fel. Svart matchar till allt. Supermysig tröja från Green house, second hand.

Byxor: Kostymbyxor kan aldrig gå fel till en svart tröja din look blir stilren, klassiskt och professionell. Byt ut ett par svarta jeans till ett par av dessa och du ser redan mer "vuxen" ut. En vardagsfavorit från Vero Moda.

Accessoarierna Att lägga till matchande smycken till en outfit ger den lite extra färg och lekfullhet. Kedja på byxan är en nyhet för min egna del men enligt mig ett snyggt tillägg till en redan snygg outfit. Ringar är ett måste för min del. Inget kan gå fel med lite ringar på fingrarna. Halsband är en så enkel grej som kan göra att en outfit går från en 6/10 till en stark 10/10, det tillägger färg och karaktär! Alla kedjor är från second hand och ringarna kommer från Edblad.

Skor och strumpor: Då jag tyckte att min outfit behövde något lite extra som kunde sticka ut valde jag denna kombo. Svarta skor passar till allt samtidigt som strumporna livar upp stämningen lite. Att endast välja ett par roligare strumpor gör att du kan personifiera din look utan att spendera så mycket pengar. Glitter gör allt bättre! Strumpor H&M, Skor bianco -second hand

Vad vill du ändra på, berätta eller få hjälp med?

Barnombudet i Uppsala län
För barn och unga i Uppsala sedan 1988

018 69 44 99

boiu@boiu.se

gillaboiu

boiu.se

I STAN
TESTPATRULLEN

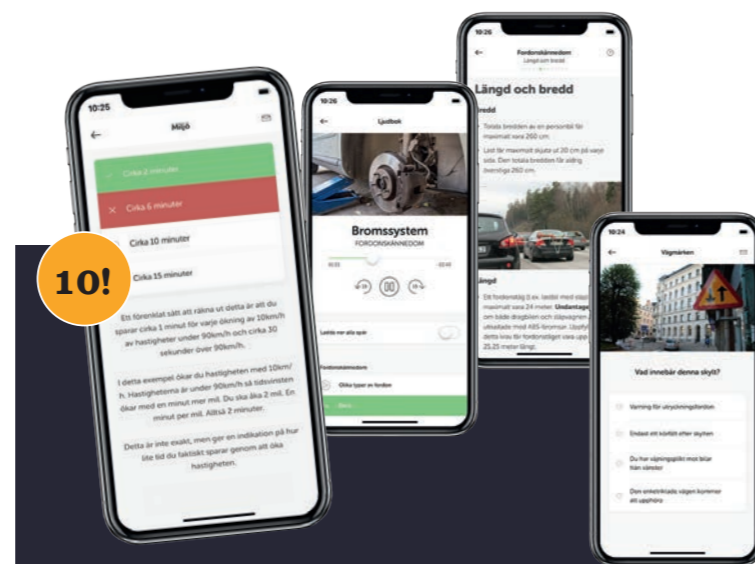
Ta körkort med mobilen

Testpatrullen

Miriam Westerberg Erik Nylander Sara Abdulrahim Elin Vilén

Planerar du att ta körkort? Har du kanske inte tid att ta körlektioner? Det finns en massa körkortsappar som alternativ, men vilken är bäst? Word har testat 3 av dem.

10!

Appen är uppbyggd som ett spel där man ska klara olika nivåer.

Ta körkort

299 kr

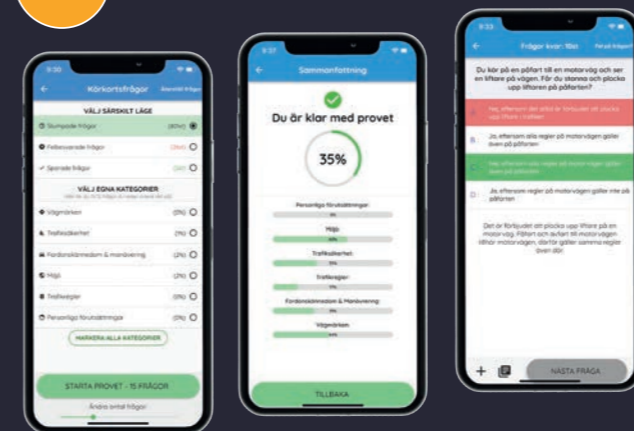
Appen var väldigt informativ och hade både text och ljud. Ljudet är bra för dem som har viss svårighet med att läsa, men även dem som rentav inte har någon vilja till det. Appen är uppbyggd som ett spel där man ska klara olika nivåer. För att klara nivåerna behöver man svara på bra quiz och se på infor-

mationsfilmer.

Man kan även använda teoriboken om man så vill det. Tack vare det känns det roligare att lära sig då det upplevs mindre som ett test och mer som ett spel. Appen är dessutom på mobilen och är därmed mer praktisk att bära runt än en bok.

I appen finns även spel med vägmärken och begrepp samt körkortsfrågor där man kan testa sina kunskaper

8/10

Fixa körkort

59 kr för fullversion

Appen består av bl.a en teoribok där de viktigaste orden är fetstilta för att förenkla inläringen. I slutet av varje kapitel är det frivilligt om man vill genomföra ett test för att testa sina kunskaper och vid fel svar dyker det upp en tydlig förklaring till varför svaret är felaktigt. I appen finns även spel med vägmärken och begrepp samt körkortsfrågor där man kan testa sina kunskaper. Det speciella med dessa spel är att man har möjligheten att välja antalet frågor på testet. Slutligen finns det statistik på hur väl man gjort ifrån sig och en checklista på vad man måste göra för att ta körkort. Det som sänkte appens betyg är att den inte finns något ljud.

8/10

Verkliga och realistiska scenarier som får en att tänka till själv.

Lär dig köra med Zutobi

99 kr/månad

Som i föregående app är även denna informativ och har ett bra system som består av en teoribok samt frågor med verkliga och realistiska scenarier som får en att tänka till själv. Dock så kan den vid vissa tillfällen verka otidlig med förklaringar och frågeställningar. 99 kr/månad känns som ett rimligt pris med tanke på hur mycket man troligen lär sig på en månad.

BARNOMBUDET I UPPSALA LÄN
BOIU

Du kan få hjälp

boiu.se

Här finns länkar till ställen i Uppsala där barn och unga kan få hjälp med t ex:

- Nedstämdhet, ångest, stress, självskadande beteende
- Mobbning och kränkningar
- Problem i familjen
- Sexuella övergrepp eller våld
- Missbruk
- Ätstörningar
- Sex och samliv
- Utsatt för brott

Du kan också höra av dig till oss. Vi vet vem som kan hjälpa dig.

Barnombudet i Uppsala län

Mejla: boiu@boiu.se

Ring: 018 69 44 99

Hemsida: boiu.se

Sociala medier: gillaboiu

ERIK NYLANDER
TextJEREMY HAGLUND
Foto

I januari varje år kommer en grupp gymnasieelever från norra Aomoriprovinns i Japan till Katedralskolan. De kommer för att diskutera energi med elever och besöker även Forsmark. Vi på Word har intervjuat eleverna Mirei Sato, Haruna Sasaki och Naruto Shiba om vad de tycker och tänker kring energi och miljö.

”Vi måste ha bra diskussioner”

Haruna

Naruto

Mirei

I

JANUARI VARJE ÅR kommer en grupp gymnasieelever från norra Aomoriprovinns i Japan till Katedralskolan. De kommer för att diskutera energi med elever och besöker även Forsmark. Vi på Word har intervjuat eleverna

Mirei Sato, Haruna Sasaki och Naruto Shiba om vad de tycker och tänker kring energi och miljö.

Denna resa är sponsrad av ett kärnkraftföretag och ni har tidigare i veckan besökt Forsmark, vad tycker ni om kärnkraft?

Mirei: Jag tror att det finns ett stigma i världen och speciellt Japan efter de olyckor som hänt. Men jag tror det gäller att titta

framåt, lite som ni svenskar gör när det kommer till klimatet. Definitivt ska det tas bort någon gång i framtiden, men bara om det nya är bättre för oss.

Haruna: Eftersom en kvick avveckling är otroligt svårt tycker jag att vi ska fortsätta som vanligt tills vi hittar något bättre alternativ. Och även om vi inte hittar ett perfekt alternativ tror jag att det finns något bättre för naturen än kärnkraft. Såklart finns det risker med kärnkraft i nuläget, men tack vare teknologi så tror jag inte Fukushima kommer att upprepas.

Naruto: Jag är för det. Men jag tror inte teknologin kommer vara det avgörande om vi ska fortsätta använda det, utan snarare hur sköter det på en ledningsnivå. Det kommer 100% vara en del av vår framtid.

Något som diskuteras mycket här i Sverige är klimatförändringar och den globala uppvärmningen, hur tror ni man ska ta sig an denna utmaning?

Haruna: Uppriktigt tror jag inte det finns ett svar. Men jag tycker varje land har en skyldighet att försöka lösa det utifrån sina egna möjligheter. Och om ett land lär sig, kan de runtomkring få inspiration till att också göra det de kan.

Mirei: Om Japan hade folk med samma glöd som Greta Thunberg skulle det förändra mycket. Men i vårt samhälle är blyghet ett problem och det finns ingen som riktigt vågar stå upp för det dem tycker. Istället tror jag lösningen kommer ligga i saker som gynnar den vanliga personen och gör det lätt att vara klimatsmart.

Naruto: Kärnkraft är lösningen.

Om man tittar på Fukushima fanns det saker man kunnat gjort för att hindra olyckan, men man gjorde dem inte. Om vi kan fullända våra kunskaper kring kärnkraft så tror jag att vi har en god lösning, eftersom kärnkraft inte släpper ut någon koldioxid.

Vad blir nästa steg?

Haruna: Något jag lärt mig från Sverige är att om jag inte kan övervinna mig själv så kommer inget ändras, man måste kämpa.

Mirei: Jag tror nästa steg är mer research. Saker som vägkraft och vindkraft kan förbättras många gånger om. I min hemstad i Aomori så har vi redan ett lokalt företag som forskar om sådant. Sedan

är det ju bara att försöka nå 100% grön energi.

Naruto: Jag tycker också vi behöver mer forskning. Det finns för mycket vi inte vet och vi kan utvecklas till att bli bättre.

Kommer ni ta med er något hem till Japan från detta möte?

Mirei: De olika sätten man kan producera energi är fantastiska och jag tror japan och världen måste bli mer nytänkande.

Naruto: Från detta har jag lärt mig att om man inte har ett klart mål kommer man inte uppnå det man vill. I Japan och flera andra länder har man inget klart mål kring energi. Sverige har ett, och tack vare det så sker mycket utveckling i samhället och företagen.

Utöver det tycker jag att man i världen måste lyssna mer på varandra

Haruna: Jag tror det finns många som fruktar konfrontation och inte vill debattera med andra sidan av argumentet. I Sverige ser jag inte denna typ

av polarisering och det är fint hur ni i Sverige har sådana konstruktiva debatter, och speciellt i frågor om energi och klimat måste vi ha bra diskussioner.

Om Japan hade folk med samma glöd som Greta Thunberg skulle det förändra mycket.

Dags att söka sommarjobb

I en intervju med Markus Ivarsson på Arbetsförmedlingen har vi fått svar på några viktiga frågor kring sommarjobb. Du får svar på vad du ska tänka på både i Sverige och utrikes, samt flera tips som kan hjälpa dig i ditt sökande.

Vad ska man tänka på när man söker jobb?

– Det är en bred fråga, men det man måste börja med när man söker jobb är att tänka vad man vill och kan jobba med. Det är viktigt att fundera över om du vill arbeta med människor, jobba med händerna, eller vad du tycker är kul.

– När du vet vad du vill göra får du tänka vad du kan göra. Har du exempelvis jobbat i en förening, med kassa eller sålt korv, skriv då upp det och tänk på i vilka jobb som du kan ha användning av kunskaperna. Sen kan du börja fundera vart du kan hitta sådana jobb.

– Tänk brett, det finns flera ställen att hitta jobb, exempelvis arbetsförmedlingen, sociala medier, via kommunen eller allt helt enkelt gå runt och fråga.

– Använd dig av kontakter. Vilka känner jag, vart jobbar de, behöver de sommarjobb? Det är bra att börja med

Många branscher vill ha unga eftersom man räknar kallt med att det är de som kan jobba hårt.

att fråga om det är någon som söker sommarjobb. Där är sociala medier bra eftersom du kan sprida ordet om vad du söker och be om tips.

Om du då har en funktionsned-sättning som kan komma att begränsa ens möjligheter, hur ska man tänka då?

– Då ska man inte tänka på sin begränsning trots att det kan vara svårt. Man ska tänka på vad vill jag, vad kan jag. Det är samma frågor. Sen får man vara ärlig från början och säga att jag sitter i rullstol, kommer jag in på eran arbetsplats med den?

– Hur ska man tänka när man skriver CV?

– Det beror på hur mycket du jobbat förut. Med jobba menar jag inte att det ska vara ett avlönat jobb, det kan handla om ideellt arbete, arbete i föreningar, med mera. Ingen förväntar sig att en 16-åring har ett långt CV. Där går företagen helt på om de kan skola den här personen att jobba hos dem.

– Har man mycket erfarenheter kan man skriva både ett CV och ett personligt brev. Har man inte så mycket erfarenhet, då blir det ansökningsbrevet som berättar hur är jag som person eller vad jag kan bidra med.

– CV är som en instruktionsmanual, det är fakta, medan det personliga brevet är mer

som reklam. Ju äldre du blir desto viktigare blir ditt CV. Därför är det viktigt med sommarjobb. När du blir äldre kan det bli avgörande om du får ett jobb eller inte beroende på dina erfarenheter. Nu är det bra att börja jobba. Vidareutveckla dig och din kompetens.

Du kan vara ärlig och skriva att det här är mitt första jobb, men jag vill börja mitt yrkesliv nu.

Vad ska man tänka på när man skriver personligt brev?

– Med personliga brevet ska man sälja in allt som man kan bidra med. Du behöver inte förklara hur fantastisk du är, istället kan du beskriva om du exempelvis är strukturerad och ge ett exempel på det.

– Du kan även använda dig av någon annan, exempelvis om läraren eller en tränare har givit dig en positiv återkoppling kan du visa att det inte bara är jag som tycker att jag gör bra ifrån mig, utan att det även finns andra som ser mig för den jag är.

Om man då vill ha referenser, vem ska man välja och hur ska man fråga?

– Du ska välja en som du känner dig trygg med att personer säger något bra. Helst ska det vara någon som kan sätta in

dig i ett arbetsommanhang.

– Om arbetet bygger på att man kan jobba i team, och man spelat i lagsporter, då kan man fråga tränaren om det är okej att ange tränaren som referens. Undvik föräldrar.

– Det är svårt att ha referenser när du börjar söka jobb. Du

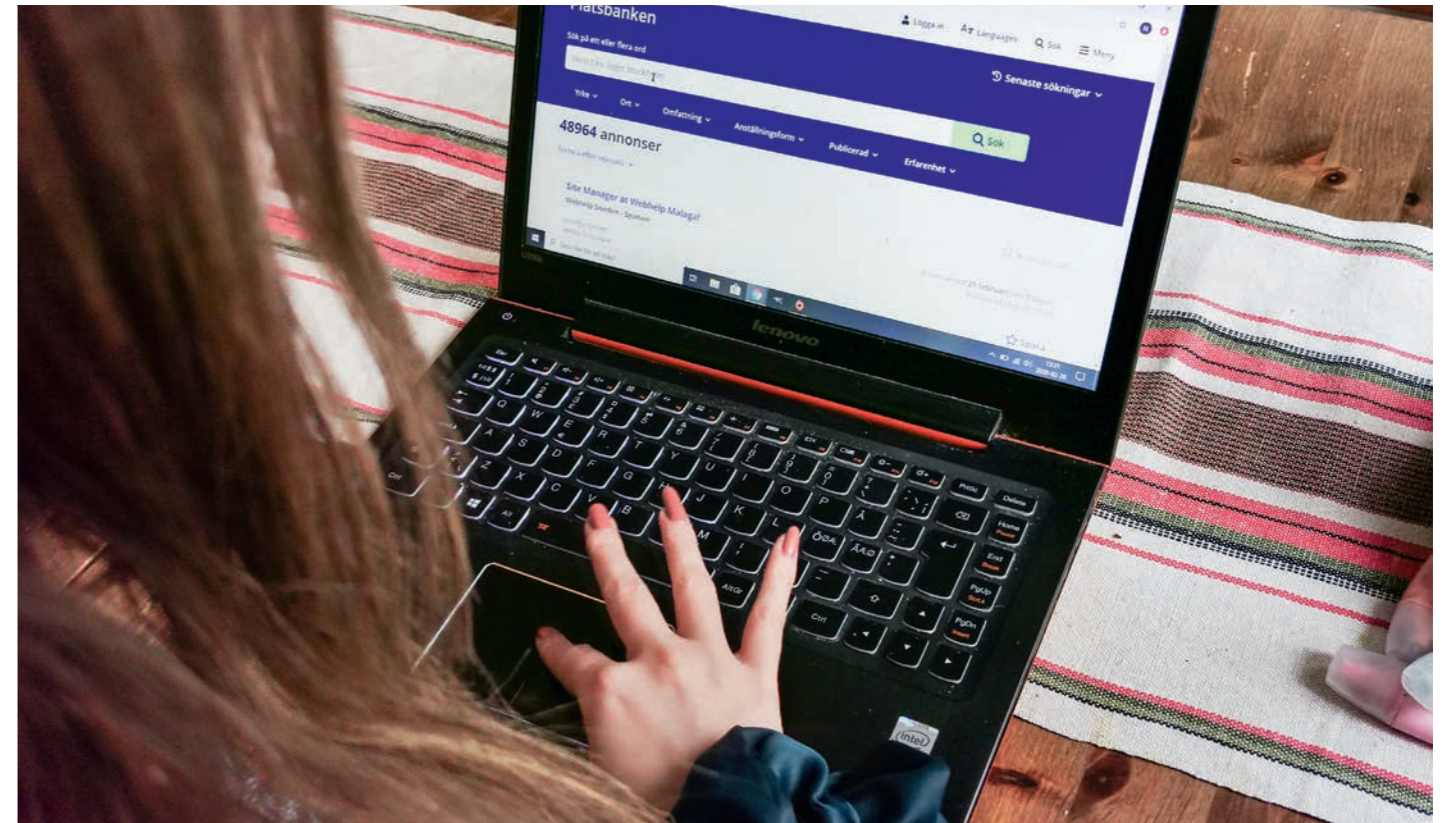
kan vara ärlig och skriva att det här är mitt första jobb, men jag vill börja mitt yrkesliv nu.

Arbetsmarknaden har stått relativt stilla nu, hur ska man tänka när man söker?

– Det kommer alltid finnas ett behov av studerande som sommarjobbar. Många branscher vill ha unga eftersom man räknar kallt med att det är de som kan jobba hårt, det är även mycket billigare att anställa någon som är yngre.

Vad finns det för möjlighet att arbeta utomlands och vad ska man tänka på?

– På vår hemsida finns tips om vad man ska tänka på. Nummer ett enligt mig är försäkringar, försäkringar, försäkringar, försäkringar. Jag sa det flera gånger eftersom det är väldigt viktigt. Blir man sjuk

utomlands måste man ha en bra försäkring.

– Du måste även kolla på arbetsstillståndet i respektive land, har jag rätt att arbeta i det landet, eller är det svartjobb? Åk exempelvis inte till Australien på ett turistvisum och börja jobba. Åker du fast kommer du aldrig få åka tillbaka till Australien.

Vad har man för rättigheter som personal? Om man blivit orättvist behandlad vilka vänner man sig till då?

– Det är fackförbunden som bevakar arbetstagarnas intressen och det är oftast dem man vänder sig till. Arbetsförmedlingen får inte uttala sig i arbetsrättsliga frågor. Det hör inte till oss som myndighet.

När man börjar söka jobb är det många ungdomar som bör-

jar på snabbmatsrestauranger, är det något man ska sikta mot att söka?

– Ja, med eftertryck, ja. Det kan vara jätteavgörande för en arbetsgivare om man jobbat 6 månader på en snabbmats-

Åk exempelvis inte till Australien på ett turistvisum och börja jobba. Åker du fast kommer du aldrig få åka tillbaka till Australien.

restaurang, eller 1–2 år av och till. Det kan ibland trumfa ett års extra universitetsstudier.

Det samma gäller städ, restauranger generellt, matvarubutiker, i princip alla jobb har saker man kan lära sig av. Alla jobb har sitt skit, inget jobb är utan problem. Sök, testa, funkade det inte, varför? Testa något nytt.

– Man måste börja någonstans, sen om det är en snabbmatsrestaurang, städa, arkiv eller klippa gräs, det spelar

ingen roll, man lär sig garanterat någonting.

Har du några tips till de som ska söka jobb/sommarjobb?

– Jobb kan ibland leda till jobb. Tänk på att det här sommarjobbet kan skapa en fantastisk karriär för mig på lång sikt. På sommarjobb och extrajobb ska man göra sitt absolut bästa. Om du inte kan något, var öppen med att du inte kan men vill lära dig.

Text och foto: Miriam Westerberg

VISSTE DU ATT ...

Uppsala kommun kan betala en del av din lön när du sommarjobbar! Om du söker sommarjobb och går i 1:an eller 2:an på gymnasiet kan du skriva i din ansökan att kommunen kan stå för upp till 50 % av din lön. För dig som har funktionsvariation eller psykisk ohälsa finns också möjlighet till feriepraktik.

Läs mer: [upsala.se/sommarjobb](https://www.uppsala.se/sommarjobb) under Sommarjobb gymnasiet och Ta emot eller anställ en ungdom

det har länge diskuterats kring om elever fortfarande läser språk i samma utsträckning som förr. Att vissa kommuner inte längre kan erbjuda undervisning i vissa språk, exempelvis franska, har väckt en debatt som kallas "språkens kris".

Om vi inte läser språk i högskolan leder det till brist på språklärare och det blir en ond cirkel

Språkkrisen som inte finns

JOSEFINE KRIGH SOM i grunden är språklärare skriver i sin avhandling inom det relativt unga ämnet utbildningssociologi att denna kris inte existerar.

Avhandlingen är skriven från Uppsala universitet och beskriver att språkstudierna däremot är ojämnt fördelade utifrån social klass och kön. Enligt avhandlingen är det främst den övre medelklassens tjejer som är uthålliga i sina språkstudier.

Josefine berättar att hon ända sedan hon påbörjade lärutbildningen har intresserat sig för vilka erfarenheter hennes elever har och varför de vill läsa språk. Utbildningssociologi är därför ett ämne som passar henne bra.

Innan hon påbörjade sitt eget projekt var hon med i en studie som handlade om gymnasieskolan och högskolan. Hon tyckte då att det saknades systematisk kunskap om språkstudier i grundskolan och valde därför att börja forska inom det.

– Helst hade jag inkluderat

även gymnasieskolan, men det hade blivit som två avhandlingar i en.

Debatten kring "språkens kris" är ett tydligt tecken på att brister inom språkkunskap oroar många. Det är alltså, enligt många, väldigt viktigt att läsa språk.

JAG FRÅGAR JOSEFINE om varför det egentligen är så viktigt och hon svarar att det finns många anledningar. Dels att både näringslivet och skolverket är överens om att vi behöver fler som inte bara kan engelska i arbetslivet.

Språkkunnighet ökar förståelsen för andra kulturer, att läsa en översättning av en bok är inte densamma som om man läser originalet.

Hon berättar om nyanser i språk som är svåra att översätta. Josefine nämner även att det är en konstform att översätta. Dessutom påpekar hon att det ligger ett bildningsvärde i språk och att vi förlorar meriter när vi inte läser språk i högskolan.

– Om vi inte läser språk i högskolan leder det till brist på språklärare och det blir en ond cirkel där lärarbrist och intressebrist hos elever gör att språkprogram läggs ned.

Jag tar upp "språkens kris", debatten om att dagens unga inte vill studera språk, som avhandlingen menar inte existerar.

Josefine förklarar att det är en stor andel som påbörjar sina språkstudier i högstadiet men att många slutar vid 66% istället för att fortsätta studera språket på akademiska plan.

Fler elever än någonsin läser språk.

– Speciellt läser många unga idag spanska. Alltså handlar det kanske inte om en generell språkkris utan brist på unga som läser franska och tyska.

Historiskt har den övre medelklassen läst språk i större utsträckning än andra grupper. Vi pratar lite om de teorier som finns kring varför det är så.

– De själva anger att det finns ett bildningsvärde och att språk är en viktig del av den personliga utvecklingen.

JOSEFINE BERÄTTAR ATT eftersom språk är ett ämne som kräver flitigt arbete upplevs ämnet av många som mer kvinnligt, en möjlig anledning till att de som tar sig längst inom språkstudier ofta är tjejer.

Hon poängterar att alla val vi gör inte alltid är helt medvetna utan att vana och tradition spelar stor roll.

Avslutningsvis säger Josefine att hon hoppas att hennes avhandling kan bidra till att nyansera debatten om språkens kris.

– Så som den framställs i debatten är det inte fullt rättvisande då fler elever än någonsin läser språk.

Text och illustration: Elin Vilén

Säg vad du vill

Vill du berätta vad du tycker? Eller skriva om det du brinner för? Gör det i Word!

word@tidningenword.se

boiu.se/word

Kulturskolan

Paradorkester

PÅ UPPSALA KULTURSKOLA kan man utöver att gå en kurs i sitt vanliga instrument även vara med i Uppsalas Paradorkester. Orkestern är till för dig som går gymnasiet och går kurser på Uppsala Kulturskola. Instrument som finns med är bland andra flöjt, valthorn, elbas och slagverk. Namnet kommer från att orkestern tidigare spelade paradlåtar på stan, idag spelar de allt ifrån filmmusik till storband och konserterna hålls inomhus. Jag frågar Mats Broberg, en av två ledare i orkestern, om vilka utmaningar som brukar kunna uppstå:

– Utmaning är när det saknas instrument, då får vi ledare hjälpa till. Och att hitta bra arr. Man letar och letar, tillslut hittar man sina favoritarrangörer.

Han tillägger även att det är ett väldigt roligt jobb och att

det är kul att se att alla gör sitt bästa.

Fanny Ek, 16 år, spelar trumpet och Hugo Bergstrand, 17 år, spelar klarinett. Båda har spelat sina instrument i 9 år. De berättar lite om olika konserter som brukar hållas. Varje vår hålls en konsert med paradorkestern, en stråkorkester och en kör där barn får komma och sjunga allsång. Båda är överens om att det roligaste med orkestern är alla nya vänner som man får.

De skrattar lite och tillägger att det är brukar vara roligt när orkestern ska börja spela en ny låt och det låter illa i början. Hugo gick med i orkestern efter att hans instrumentlärare hade tipsat honom om den.

– Det är bara att anmäla sig om man vill vara med, säger han.

Text: Elin Vilén • Foto: Boeru Octavian

Från vänster: Alice Ling, Amanda Pettersson, Elina Hedberg, Emilia Hellsten, Fereshta Gholam Ali, Hanna Stenbeck Straarup, Jenny Mwigu, Kajsa Oppitz, Linnea Lundkvist, Mia Friberg, Minna Meyersson och Molly Tomtex.

Lost in space med ungdomsensemblen

UPPSALA STADSTEATERS UNGDOMSENSEMBLE består i år av 12 unga tjejer. 8 av dem kommer att verka på scen medan de 4 andra sköter det som händer bakom scen, exempelvis regiasistans, ljud och ljus, kostym och text.

Regissör är Maria Trost och koreografi görs av Melody Sheikh.

Just nu sätter ungdomsensemblen upp pjäsen "Lost in space". Pjäsen handlar om att vara tjej och ta plats (eller inte ta plats). Det är gruppens egna berättelser som skildras i pjäsen. Frågor som hur mycket

man som tjej får ta plats och hur man som tjej tar plats tas upp.

UNDER HÖSTEN HAR gruppen jobbat med devising och under våren repeterar de pjäsen. Premiären är den 30 maj och ungefär fem föreställningar kommer att spelas på Uppsala Stadsteater.

I slutet av juli kommer gruppen att spela pjäsen på festivalen For/With/By Theatre Youthfestival i Birmingham. En festival där ungdomsgrupper från olika länder möts.

Eftersom publiken då är

internationell jobbar de mycket med rörelser och pratar inte bara på svenska utan även på engelska och dari.

– Förhoppningsvis spelar vi fler föreställningar i höst, säger Maria Trost.

ENLIGT MARIA ÄR det svåraste att hinna med allt man vill göra. Hon har satt upp flera pjäser med tidigare ungdomsensemblen och hon säger att hon alltid önskar sig mer tid men att det i slutändan ändå alltid går ihop på något magiskt sätt.

Hon tycker att det roligaste

med ungdomsensemblen är att jobba med devising, alltså att pjäsen utgår från de medverkandes personliga berättelser.

SLUTLIGEN MENAR MARIA att det är ett väldigt viktigt ämne som tas upp.

– Många tycker kanske att Sverige är så jämställt redan och att kvinnor här behandlas lika som männen men det stämmer inte, tjejers space invaderas hela tiden. På bussen, på nätet, på skolan, i hemmet, på jobbet...

Text: Elin Vilén
Foto: Micke Sandström

Söker du sommarjobb? Säg att kommunen kan betala en del av din lön.

För dig som går i årskurs 1 eller 2 på gymnasiet. Du som går sprint kan även söka sommarjobb hos kommunen. Sök senast 9 mars.

[uppsala.se/sommarjobb](http:// uppsala.se/sommarjobb)

Lugn.

Det är inte för sent.

Du kan gå med i Wordredaktionen
ända tills du tar studenten.

Hör av dig till word@tidningenword.se
eller läs mer på boiu.se/word

boiu.se/word

